

**ספירת העומר – משמחה לאבל ובחזרה
הרב מואיז נבון**

ויקרא פרק כג - ... (ט) וידבר יקוק אל משה לאמר: (י) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן: (יא) והניף את העמר לפני יקוק לרצונכם ממחרת השבת [ממחרת יום טוב הראשון של פסח – רש"י] וניפנו הכהן: ... ס (טו) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה: (טז) עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חֲדָשָׁה ליקוק: ... (כא) וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש [שהוא חג השבעות] ... ס

רמב"ן ויקרא פרק כג פסוק לו – [ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה ליקוק] עֲצֵרֶת הוּא - ... "עצרת היא", כי שם [ביום אחרי סוכות שהוא שמיני עצרת] נעצר הכל. וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפנייהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני [שהוא באמת היום החמישי] כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש. ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן.

בית יוסף אורח חיים סימן תפט

... והר"ן (כת. דבור ראשון) כתב רוב המפרשים מסכימים דספירת העומר השתא דליכא הבאה [והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן] ולא קרבן אינה אלא מדרבנן בעלמא זכר למקדש...

המאור הקטן [בעל המאור: זכריה הלוי, ג'רונה, 1186-1130] פסחים כח.

ובספירת העומר יש ששואלין מה הטעם שאין אנו אומרים בו זמן [ז"א: ברכת שהחיינו] ... וכללו של דבר אין לנו להחמיר בספירת העומר שאינו אלא לזכר בעלמא והכין אסיקנא בדוכתא במנחות דאמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא. ואף על פי שאנו מונין ימים ושבועות מנהג הוא בידינו אבל להטעינו זמן אין לנו, ועוד שלא מצינו ברכת זמן [ז"א: ברכת שהחיינו] אלא בדבר שיש בו שום הנאה כגון נטילת לולב שהוא בא לשמחה ותקיעת שופר לזכרון בין ישראל לאביהם שבשמים ומקרא מגילה דחס רחמנא עלן ופרקינן ופדיון הבן שמברך אבי הבן שהחיינו לפי שיצא מספק נפל דכל ששה שלשים יום באדם אינו נפל **ולספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפשנו לחרבן בית מאויינו ...**

R. Soloveitchik, (Shapiro, p.138-9)

[I]n the absence of the actual sacrifice of the *omer* of barley, Chazal did not ordain a rabbinic fulfillment of the original *mitzvah* of *sefirat ha-omer*. They merely required a token commemoration to recall the mitzvah as it had been performed when conditions allowed. Implementing today's quasi-sefirah does not constitute a fulfillment of *sefirat ha-omer*, it is, rather, a fulfillment of the rabbinic requirement to express as *zeicher le-mikdash*. Therefore, ... we do not count both days and weeks in our artificial simulation of the ancient *sefirat ha-omer*. We indicate deliberately, by counting in a compromised manner, that we are no longer able to perform the *mitzvah* authentically and that we are merely simulating it artificial as an expression of *zeicher le-mikdash*. The *Ba'alei Tosafot* would then be saying that we recite the *Yehi Ratzon [Ha-Rachaman]* after our quasi-sefirah to further indicate that we have expressed merely a *zeicher le-churban* and have not achieved a *bona fide* fulfillment of the *mitzvat sefirat ha-omer*.

טור אורח חיים הלכות פסח סימן תצג

ונהגין בכל המקומות שלא לישא אשה בין פסח לעצרת והטעם שלא להרבות בשמחה שבאותו זמן מתן תלמידי ר"ע וכתב הר"י גיאת דוקא נישואין שהוא עיקר שמחה אבל לארס ולקדש שפיר דמי ונישואין נמי מי שקפץ וכנס אין עונשין אותו אבל אם בא לעשות בתחלה אין מורין לו לעשות כך וכזה הורו הגאונים. ויש מקומות שנהגו שלא להסתפר, ויש מסתפרי מלי"ג בעומר ואילך שאומרים שאז פסקו מלמות...

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב - אמרו: שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטופרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שם [שנשתכחה תורה – רש"י], עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם [לימד אותם תורה, ואלו הם: ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת. אמר רב חמא בר אבא, ואיתימא ר' חייא בר אבין: כולם מתו מיתה רעה. מאי היא? א"ר נחמן: אסכרה.

טור אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנא ... משנכנס אב ממעטין בשמחה ...

שו"ת יחיה דעת חלק ג סימן ל

... בתשובת הגאונים (שערי תשובה סימן רע"ח) איתא, שהטעם שאין נושאים נשים בימי הספירה, משום מנהג **אבלות**, שכן אמרו ביבמות (דף ס"ב ע"ב), שנים עשר אלף זוגות תלמידים היה לו לרבי עקיבא, וכולם מתו באסכרא מפסח עד פרוס עצרת, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. ... ומאותה שעה ואילך נהגו הראשונים להימנע מנישואין בימים אלה. ע"כ. ... **ולכאורה** כיון שימי הספירה הללו הם ימי אבלות, יש לנהוג בהם כימים שבתחלת חודש אב, ... **אולם** לאחר ההתבוננות נראה שיש **חילוק גדול** בין ימי חודש אב הנ"ל, לבין ימי הספירה, כי בחודש אב שאירעו בו חורבן בית המקדש ושאר פורעניות המבוארים במשנה בתענית (דף כ"ו ע"א), הוא זמן של אסון כללי לעם ישראל, ונקבע בכיה לדורות, שמגלגלים חובה ליום חייב, אבל ימי הספירה מצד עצמם אינם נחשבים לימי פורענות חס ושלום, אדרבה, כתב הרמב"ן (בפרשה אמור), שקדושת ימי הספירה כימי חול המועד. ... ומטעם זה הסכימו גדולי האחרונים שאע"פ שאין לברך שהחיינו בימי בין המצרים, ... מכל מקום מותר לברך שהחיינו בימי הספירה על פרי חדש שמתחדש משנה לשנה, ... שכן המנהג לברך שהחיינו אף בימי הספירה. ... **ורק** שמחה של נישואין שהיא **שמחה יתירה הוזהרנו להימנע ממנה בימי הספירה**. ...

ילקוט חדש [ר' ישראל בלזיץ, לובלין 1648] תורה ותלמידי חכמים תנאים אמוראים
נדן עשרים וארבע אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו, היה בעון שיטים, כי שם נפלו כ"ד אלף ...

מלבי"ם יואל ד: יח ... בשטים פרצו בזנות ובע"ז לבית פעור והיה ראשית חטאת לבית ישראל...

דף על הדף יבמות דף סב עמוד ב

שאלה: וכי כל כך חמור הוא מה "שלא נהגו כבוד זה לזה", שכולם מתו על עון זה? תשובה: הם היו צריכים להנהיג את הדור והיו למדין מהן, וענין של מידות הוא, ולכך לא היתה עצה אחרת.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת נדרים פרק ט הלכה ד
ואהבת לרעך כמוך. רבי עקיבא אומר זהו כלל גדול בתורה.

רב יהודה אשלג ("אהבת ה' ואהבת הבריות"):

ואם אנו אומרים "כלל גדול בתורה", הרי הבנתו: אשר כל המקראות ותרי"ב המצוות, המה הם סיכום הפרטים המתיחסים לפסוק של: "ואהבת לרעך כמוך".

רש"י הירש ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק יח

אין היא [המצוה] מושתתת על אחת מתכונותיו; אלא טעמה: "אני ה'" [כמו שמסתיים הפסוק: וְאַהֲבַתְּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי יְקִיָּק]; בשם ה' היא מוטלת עלינו ביחס לכל הבריות; שהרי הוא שקבע את ייעוד כולם להיות "ריעים" זה לזה.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת יבמות דף סב עמוד ב

מפני שלא נהגו כבוד זה לזה כו': ולא חש כ"א מהם על כבוד תורה של חבריו דאין כבוד אלא תורה ולכך מתו במדה זו "כי היא [התורה] חייך גו" ...

ספר החינוך מצוה שו – ... משרשי המצוה על צד הפשט, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ... והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים **כדי שיקבלו התורה** בסיני ויקיימוה, ... וענין גדול הוא להם, **יותר מן החירות מעבדות**, ... ומפני כן, ... נצטוונו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו ...

שמות פרק יט, ב

(ב) וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַר סִינַי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגַד הָהָר:

רש"י שמות פרק יט

ויחן שם ישראל - כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומת ובמחלוקת:

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק שמות פורים

... הכנה לקבל דברי תורה וכמו שמצינו במתן תורה דכתיב (שמות י"ט, ב') ויחן ישראל כאיש אחד בלב אחד כמו שאמרו במכילתא (יתרו בחודש א') ועל ידי זה זכו למתן תורה.

ספר החינוך מצוה שו

מי ששכח יום אחד יאמר אמש היו כך בלא ברכה, ומונה האחרים עם כל ישראל.

R. Soloveitchik, (Shapiro, p. 168): The very last phrase is noteworthy: עם כל ישראל. It suggests another dimension to maintain continuity, despite having missed an entire twenty-four hour period. In addition to his own articulation of yesterday's count, he can "ride on the coattails of" all the other Jews who did count yesterday. He is, after all, part of a collective.

וְאַהֲבַתְּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ – זה כלל גדול בתורה